నాగి

పట్నంల సదువు పాలిచ్చిండు రాంరెడ్డి. పట్నవాసంఇడ్సి పల్లెల కాలువెట్టంగనే గంగాళంలచాప చెర్లవడ్డ ట్లనిపిచ్చింది. ఇంగ పంజిరం ఇడ్సిన చిల్కరాజోతె రెక్కలుసల్పొడిసింది. పుర్సొకోబుద్ధి జివ్వకోరుచి అన్నరు. ఎలెక్ట్రీరుదీపాలు, ఇజిలిపంకలు, సినిమ్మలు, హోటర్లు, మోటర్లు ఉంటెగని బత్కలేరుకొంతమంది. మరికొంతమందికి అవిఅంటెనె సీదర. సుక్కలపర్వతం దాకే టట్లు బంగులాలున్న గని సిప్పెడుసోటు ఉత్తగుండదు ఆసిమింటు అరలల్ల ఊపిరే సల్వదు. ఇటువోతె మంచం దగిలె అటువోతె కుర్చీదగిలె. ఎండకాలం పంకాలకింద గూసోని కూసోని "గాలిదేవు డంటె సదుమబొద్దె. ఆబొద్దెనిండుసు కన్నున్నమూడురెక్కల పక్షి ముక్కుముడ్సికకూసున్న బొమ్మ" అనిరొండు తరాలుదాత్తె పోరగాండ్లకు వొయ్యిలల్ల రాసిపెడ్తరో ఏందో ! ఇంతకు సందమాప ఉండదో ఉండిందో ఎవరికెర్క ఇర్కాటపుఅరలల్ల పడీపడి ఊపిరిసల్వక జర మంచి గాలిపీలుత్త మనిపోతె బాగెఆమ్కు పోవాలె. లేకపోతె ట్యాంకుబండుకు పోవాలె. ఆడిక్కవోవాల్నంటె నడ్సుకుంటవోతె నడ్డిసీల్గుతది. కాళ్ళు నొయ్యకుండజేరాల్నంటె రొండుబస్సులు ఎక్కిదిగాలె. సూకుళ్ళు దొబ్బుళ్ళు. ఇన్నితాకట్లువడి ఆడిక్కవోతె ఆడేం సక్కన ? జనజాతర ; ఊకున్ననరాలకు ఉడుక్కెక్కిచ్చే టట్లుతీరొక్కపోరి తైతక్కలు ; దాని తాకుళ్ళు: మాడపోటొచ్చేరంతులు, శూలనొప్పిపుట్టిచ్చే టీ ఏకాయ బజ్జీలు, మూడుదినాలు ముర్గిన మసాలాకప్లెట్లు; కబాబులు ; ఇవిటికన్న గుర్గిల ఇంగులంబోసి అప్పటి కప్పుడుజేసి, ఆ గంటబండోడు అమ్మె ఆ కారంపు తెనిగెలె నయం, పంటి కింతఆసర; నోటికింత రుచిఅన్నఉంటది. గిన్ని

తంటా లల్లయా దంటదప్పిచ్చుకోని తిరుగాలె. ఇంటిఅరలల్ల కన్న ఊపిరిసలుపని వాల అది. మంచిగాలి, నీళ్ళు అనుకుంట హవాకోరి కని ఆ మెడదూరం ట్యాంకు బండనిబోతె; ఆడున్న ట్యాంకు కన్న ఎక్కువ బండే గండ్లవడ్తది. పట్నంఇడ్సి పదామెడదూరం ఎప్పుడు వోదమా అని ఉంటరు.

పల్లెల అడుగుపెట్టిన కాణ్ణుంచి పొద్దుమూకి మూడుయూంలకు ఊరబాయికివోయి ఈతగొట్టుకం అలవాటైంది రాంరెడ్డికి. ఆ ఊళ్ళె తానంటె అంత కలెగలుపుగ మాట్లాడే టోళ్ళు ఎక్కువమంది లేరు. చిన్ననాడు రాజురాజుగుమ్మడికాయ, గోటీలు, గిల్లిదండ ఆటలాడినప్పటిజతగాండ్లు ఒకరో ఇద్దరో ఉన్నరుగని, ఆయన పట్నంబోయి పెద్దసదువు సదువుకోని వొచ్చిన మోతెబరి రైతుకాబట్టి కని జర ఎనక్కువట్లువడ్తరు. ఎవ్వరు ఎంటొచ్చినా రాకున్నా దినాం ఊరబాయికివోయి, తనివిదీరంగ నీళ్ళల్లఉండి, అంజనేలగుళ్ళ దీపంబెట్టి ట్యాళ్ళకు ఇంటికివస్తుండె.

ఆనాడు గూడ రాంరెడ్డి బాయిల ఈతగొట్టి సాపైనంక దరివట్టుకోని నిలవడి పొడిదోతి కోసం జూస్తె దోతిలేదు. ఇగ ఆ తడిబట్టనె గట్టిగ పిండుకోని బాయిగట్టుమీదికి ఎక్కి, దోతికోసం గాలికి గిన ఎగిరిందేమొ నని నాల్గుదిక్కుల కలెజూసిండు. అట్లజూస్తుంటె, సబ్బుజేసిన తెల్లబట్ట గట్టుకోని ఎవరో నిలవడ్డట్లనిపిచ్చింది. దగ్గెరకి పొయ్యేసరికి అది తను వోతే, కట్టుకున్నది మొగోడు గాదు; ఆడిపిల్ల, దానిమొలమీద తనదోతి జూసి రాంరెడ్డికి అరికాలుమంట నెత్తికెక్కింది. ఏం దోచక "ఎవరునీవు?" అని అడిగినరాంరెడ్డి మాటకుబదులుగ కిలకిలమని నవ్వుఇనవడ్డది. ఈ నవ్వు తోటి రాంరెడ్డికోపం రెండింతలైంది. కోపంబట్టలేక, "దొంగబత్కు-పాడుగాను, దొంగతనానికి తోడు సిగ్గు గూడలేదు" అని అనుకుంట జాడిచ్చి బెంపమీదగొట్టిండు. అంత దెబ్బదిన్న నాగి ఉల్క-లేదు పల్క-

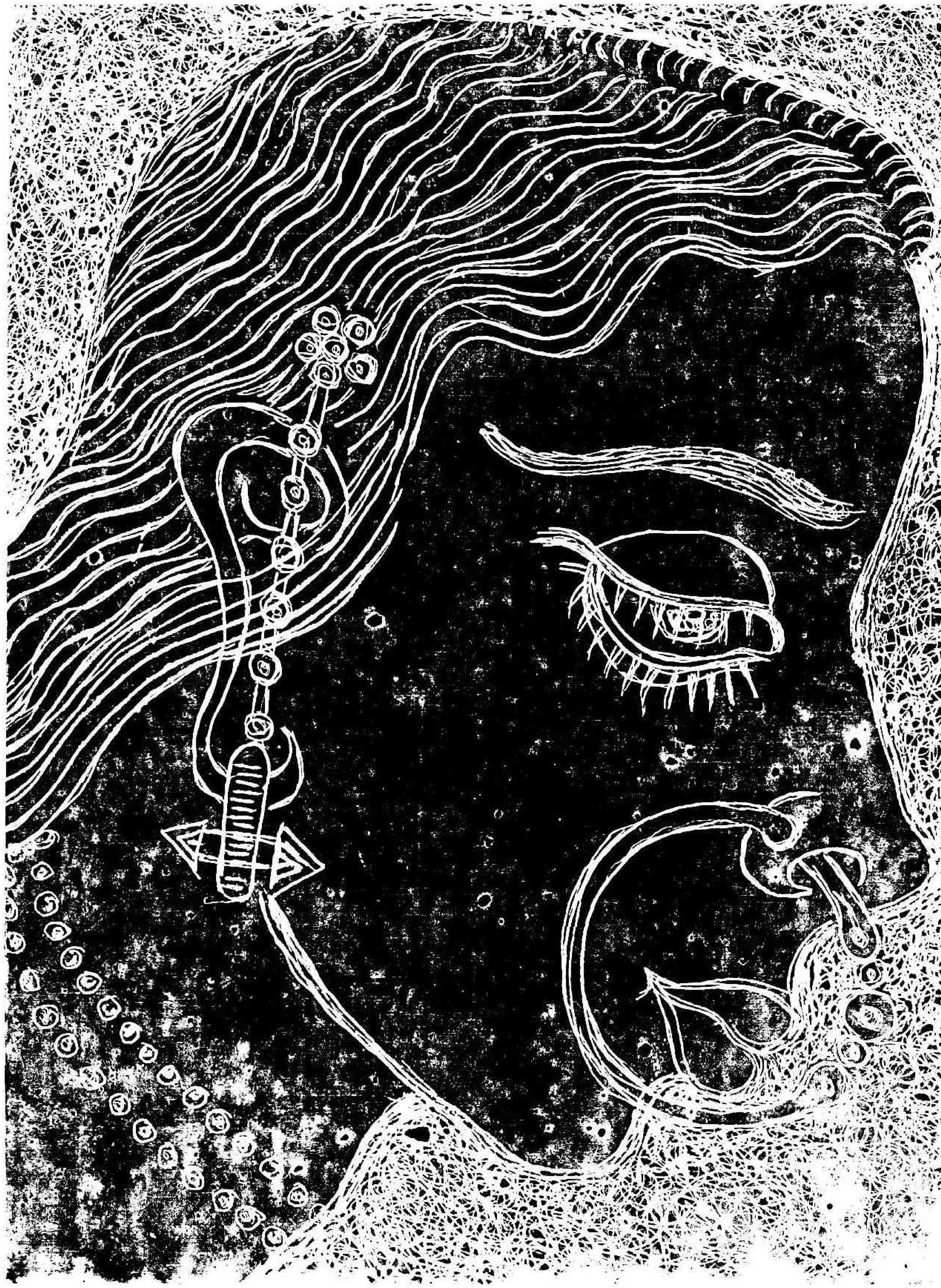

1&A

లేదు. సూపెటందు కన్న కన్నీళ్ళుగార్చలేదుగని, ఏగిర్తంగ మల్లెపువ్వు అసొంటి దోతియిడ్సి పారేసి, తన పాత పేలిక జుట్టుకోని పోయింది. ఆ పోరిజేసిన ఈ పనిజూసి రాంరెడ్డి నిఖవ్వనగూలిపోయిండు. ఆపోరి ఎనక్కకుమళ్ళి, మళ్ళా తన నోచెంపపెట్టు పెట్టినా తన కంతనాదాని గాకుండె గని తనదెబ్బకు పల్లెత్తు ఎమరుమాట వల్కకుండ నిలవడ్డ ఆ పోరి ఆడుగ్గుల రాంరెడ్డిదొర ఉన్నికనే గదిలిచ్చి నట్లనిపిచ్చి ఇంటిమొకం బట్టిండు.

నాగి అనంగనె చేతులకలం బట్టి ఊరిమీద పెత్తనంజరిపే కరణం దగ్గెరి నుండి ముల్లుగట్ట సేతపట్టి ఊరిసుట్టు గస్తిదిర్గె కావలి, మస్తూరోని దాంక అదోటిరుబుగుఊ, బుగు లసిగాదు గని ఓతీరు తినస్తారము. ఊరన్నడూరు ను ఉగిచ్చే ఈనాగి యెవరు? మూడుపువ్వు లెత్తున్న మూసిన ముత్తెమా? కోట్ల మెరిసి ఏట్లదేలె కొర్విదయ్యమా? కండ్ల పడకుండ మణిషినెత్తురు దాగె అనుమానపిశాచమా? ఉన్నోళ్ళ హాండీలు నింపి ప్యాదోళ్ళను సాగనంపే కరువా? అంతే కాదు. అదో దిక్కులేని ప్యాదరాలు గొల్లమల్లి చిన్నబిడ్డ. యా టక్కులు తాకట్లు తెలువనివడ్డిగాల్లోడు సాయిగాడు. వాణిబతు కంత గొర్లగాసుకుంట గట్టుకే వొప్పజెప్పిండు. వాణపెండ్లాం మల్లి తన కిందికిసీళ్ళొచ్చినా అవుతలికి లేసే తెలివిడి గుడలేని తిక్కది. సాయిగా డుండంగ మల్లి, మల్లిపిల్లలు కట్టోడ్యే పిడ్డో ఏరుకోని, కలో గంజోదాగి ముదురు కుంటుండిరి గని, ఆ సద్మ సీకట్ల గట్టు దిగి రాంగ, యా పురుగుముట్టిందో, ఏందో, ఆయింత సాయిగాడు గుటుక్కమన్నడు. నెత్తినీడవోంగనె వడదెబ్బలకు కరువా? అన్నట్లు మల్లి నెత్తిమును గోలెఉన్న సాయిగాడు కాలంజేసినంక మల్లి కాపిరం కంపల పడ్డది. మల్లి పొట్టకు సిప్పెడు గంజి లేకపోయినా, పొట్టనిండ పుట్టెడు పిల్లలు.

మల్లి ఈ పోరగాళ్లందర్ని ఎంటేసుకోని కోడిపెట్టోలె పొట్ట గడ్పుకుంటుంటె. పెద్దపోరి ఎదిగొచ్చింది. "పదేండ్లపోరికి పెండ్లిజేయకుండ ఇంట్ల పెట్టుకున్నదిమల్లి; ఈమిర్గం బూనక ముందు లగ్గం గావాలె. లేకుంటె కులం తప్పవెడ్తాం. తప్పు కిందికి దండు గని యాటపిల్ల, కల్లుకుంగ దేవాలె" అన్నడు కులంపెద్ద పెద్దగొల్ల. "వాయబ్బ! ఈకడ్వ కల్లుపైకంల నాపోం నెత్తిన నాల్గుఇత్తులేస్త" నని మల్లి తన కున్న నాల్గు జీవాల్ను తెగనమ్మి పోరి మెళ్ళ నల్లపూసలు గట్టిచ్చింది. ఎదిగిన పిల్ల ఇంట్ల కెల్లి వోయినంక మల్లిబతుకు మరీ బీడువడ్డది. ఈ సందట్ల మల్లి పోరగాండ్ల కింత అంబలిగూడ యాళ్ళకు దొర్కలేదు. అటుఇటుదేవులాడుకోని నాగి మొగపోరగాండ్ల జతపట్టింది. నాగి మెల్లెగ పష్ఠిమిరాముల ఎన్కపోయి గుళ్లజొచ్చి అయ్యగారు ఆరగింపు జేసి అవుత లివుతల ఏసిన బలి ముద్దలు దెచ్చుకోని తినేది. రాగిచెట్టుకు ప్రదక్షణజేసి కొబ్బరకాయ గొట్టి దక్షిణ అని ఏసినపైస దొంగులుకోని కోమటిసీతరాముల దుకాణంల బెల్లం గొన్క తినేది. తాటిచెట్టుకు ఎగవడి ఉడుం బాకి నట్లువాకి ఈడ్గిఎల్లప్ప గట్టిన కల్లులొట్టి ఇడ్సి గుడ్డెలుగు వట్టిచ్చినట్లు వట్టిచ్చేది. సింతవల పండ్లొచ్చిన వంటె మండ మండనకుండ ఎక్కి గుడ్లగుడ్లపండ్లన్ని పొట్ట నింపుకునేది. ఇంగ చింతలకు సిగురేసు దే కష్టం. చింతకొమ్మలకు యాళ్ళాడవడి వానగాయలు, చింతపువ్వు బర్కి తెచ్చి. దేవుణిఅర్గుల మీద వొడ్డెరోళ్ళు మల్సినరోళ్ళల్ల దంచి ముద్దలకు ముద్దలుమింగేది. మనసుమళ్ళినప్పుడు యాసెర్ల నో, బాయి లోన్నె కాల్వ లోన్నె వడి ఈతగొట్టి వొచ్చేది.

పాపం! మల్లి పోరగాండ్లను ఎంటేసుకోని కూలి నాలి కని పటేలు పట్వారీల ఇండ్లల్ల వడ్లు దంచ వోయేది. ఆకలికి తట పటాయించే మల్లిపిల్గలు దంచె టప్పుడు అవి పడ్లైనా సరే, అర్కలైనా సరే, అద్దశేరు

గింజలు నోట్లెయ్య గుమ్మరిచ్చుకోని. మ రోషరుగు జూడకుండ పరపర బర్పటిచ్చిమింగెటోళ్ళు. ఇంగ న్యాలశెనక్కాయె ఏరవోయిందంటె నాగమ్మ అద్దమణుగుకాయ ఆరగింపుజేస్తది. "కండ్లుం డంగనె కండ్లె పాపను దీపె టంతటి బంటు దొంగనాగి" అని దాని మాటజెప్తెనె ఆడోళ్ళు ఎవ్వరు కూలి వుట్టనియ్యరు. రెక్కాడ్తె గని బుక్కాడని బత్కు మల్లిది. అయితె కడుపు సిచ్చు కడ్పుది. ఆకలికి అవుసురానికి అయింది కాంది అవి ఉంది గన్నైనా ? అందుకోసమే నాగి, పని గిని, తప్పు ఒప్పు అని సూడకుండ సూటిగ సేతికి దొర్కింది అమురపట్టి ఆకలిదూపలు దీర్చుకొనేది. ఈతీర్గ ఆడోరి సిన్నా పెద్దా అంతాగల్సి నాగిని పచ్చి పగటిదొంగనుజేసిన్రు. అక్కడికక్కడ తండ్లాడి యాది దొరుకని నాడు వో అర్గుకొనాకు గూసోని పట్టపగటింతల్నే పాలు పెర్గుదుత్తలు నెత్తినపెట్టుకోని అమ్ముకుంట వొయ్యటోళ్ల కండ్లల్ల పిడికెడు దుమ్ముజల్లి, వాళ్ల నెత్తిమీది దున్నగుర్గిని పెద్దగద్ద కోడిపిల్లను తన్నుక పోయి నట్లు పొయ్యేది. అందుకోసం ఆడోళ్ల అందరు నాగిని 'గత్తర'ను, 'మిత్తి'ని జూసినట్లు జూస్తరు. ఏవ రేమంటేంది ? ఏవ రెట్ల జూస్తేంది ? నాగి మట్కు 'మర్నాగి'అని పేరు వోయింది.

దినాం అలవాటు పోంటి మంజల దొంగతనాని కోసర్రం చెరువు గట్టుపోంటి ఉన్నతాటి తోపులల్లపడి తాటి సెట్టెక్కిన నాగి కన్ను ఊరబాయి గట్టుమీద ఉన్న ఉల్లిపొర అసొంటి దోతి మీదవాలింది. అంతె ! ఎన్క ముందుజూడకుండ సెట్టు దిగొచ్చి, తన వొంటిమీది సీకిరిసింపు ఇడ్సి అవుతల పారేసి, ఆ దోతి సింగారిచ్చుకున్నది. ఆణ్ణె గడియారం గూడ గండ్లపడ్డది గని, అది తన కెందు కని అక్కణ్ణె పారేసింది; రాంరెడ్డి తోటి సెంపపెట్టుదిన్నది; మర్సింది.

మళ్ళా తెల్లారె ట్యాళ్ళకు, రాంరెడ్డివాళ్ళ ఇంటెన్క దక్షిణపు దిక్కు మొక్కజొన్న పెరట్లనే జొరవడ్డది. అప్పుడప్పు డే రాంరెడ్డి లేసి మొకంగడుక్కోని, ఇంటివెన్క తూర్పుదిక్కు యాపచెట్టుకింద నుల్క మంచం ఏపిచ్చుకోని 'Crime and Punishment' అన్న పుస్తకం జదువుకుంట గూసున్నడు. పుస్తకం సదువుతున్నడు గని, ఆయన సెవులటు మొక్కజొన్న సేండ్ల ఎవరో కంకులు ఇర్సినట్లు మొక్కకట్టలల్ల నడిమికెళ్ళి పోతుంటె ఆకాకు వొర్సుకొని సప్పుడైనట్లు ఇనవడ్డది. అయితె "యాదో గొడ్డో గోద నో అయిఉంటది. పక్కల్నె వీరడు ఉన్నడు గదా. ఎలగొడ్త" అని మళ్ళ పుస్తకంల దిగిండు. ఇంతట్లనే గుమాస్తరంగయ్య "అమ్మా, నా కండ్లల్లనే కొరంగొడ్తావ్ ఈయాళ్ళ నీ తోడ్కల్ దీస్త, ఇంగ నీ బొక్కలు సున్నం జేయకుంటె సూడు. లంబడిదయ్యం! బద్మాష్‌ముండ!" అని నడీపుల బలంకొద్ది గుద్దుకుంట గొరగొర ఈడ్సుకుంట వొచ్చి రాంరెడ్డిముంగల నిలవెట్టిండు.

దాన్ని జూడంగనే గుర్తుపట్టిన రాంరెడ్డికి ఆపోరిమీద ఎక్కడలేని కోపం, అనయ్యం, బుట్టుకొచ్చినవి. సొంతంరెక్కలమీద గాక ఇంగోళ్ళకష్టం మీద, దొంగతనంమీదబత్కు అలువాటైన నాగి అసొంటోళ్ళకు బూమ్మీద బత్కె టందుకు హక్కు గాని, అమరిక గాని లే దనుకున్నడు. రాంరెడ్డి గట్టుకున్న సోకుసోకుల గాలిమ్యాడల గిపిల్ల పనికిరాని పాత గుర్గితీగ్గ అనిపిచ్చింది. అందుకోసం తనగొంతు గుమాస్తరంగయ్య గొంతు తోటిగల్పి "ఏం రోగం నీకు? నింద ఓని, కోడిగుయ్యక ముంచె దొంగతనానికి మొదలైనవ్ ఆడిపోరివి గదా! మొగోణి వన్న గావు. సిగ్గు లేదే?" అని ఉరిమిండు.

రాంరెడ్డి నోటివెంట వొచ్చిన 'సిగ్గులేదు' 'ఆడిపోరివి' అన్న రెండుమాటలు నాగి రెండుచెవుల్లపడి, గింగురు గింగురుమనుకుంట

సుళ్ళుదిరుగుతున్నవి. పాపం నాగికి ఇంతవరకు తను ఆడిదో, మొగోడో తెల్వలేదు. అవును, నిజంగనే తను ఆడిపోరి. కొంచెం సిగ్గైంది; గని, ఆసిగ్గు అప్పుడే చిట్లిపోయి "అపద్దం నేను కడుపునిండ దిన్ననంట! యాడ దిన్న? ఎప్పుడు దిన్న? నాకు బువ్వ యాడుండది?" అని అనుకోని రాంరెడ్డిదొర దిక్కుజూసుకుంట, "దొర, నాకు నిన్నగూడంగ ముంజకాయలు దొర్కలేదు. ఉపాసం బండుకుంటె పొద్దున లేపంగనె కడుపుల ఒక్కటే గోకుడు మంట అందుకే ఇంటెనక గోడ దుంకి, మొక్కజొన్న సేండ్ల వడి రొండు కంకులు నమిల్న" అని చెప్పుతుంటె నాగి మణిసిపిల్ల గాకుండ పళ్ళుఇడ్సిన పెయ్యదూడోలె అనిపిచ్చి రాంరెడ్డి నెత్తి గిర్రగిర్ర దిరిగింది "అయ్యో! భగువంతుడా! ఇదేనా నాపల్లె? నాఊరు? కల్లకపటంలేక, పాడి పంటలతోటి ఉండవల్సిన ఊరు ఈఊళ్ల ఎంత మురికి, మురుగు, మూర్కం నిండుకున్నది. ఈ దరిద్రం బోయేదెట్ల?" అని ఆలోచనజేసి "నాగీ: మరి కూలిజేస్క బత్కరాదే?" అన్నడు. "దొరో, పొట్టల ఎల్కలు పొర్లుతుంటె కూలి ఎట్లజేస్త? మంట సల్లవడనికె యాదన్న దింటెదొంగనాగి నని నాకు పని ఎవ్వరు జూపరు, కూలి నూకలో కుచ్చపుదుడ్లో దేకపోతే మాఅవ్వ గంజివోయదు. బువ్వ, గంజి అని ఏడిస్తే నీకు మారెమ్మపట్ట! గత్తర్లగొట్కపోను! నీకుంపటి పాడుగాను! పో, బిచ్చెంఎత్కపో,! అంటది. కూలి ఇయ్యనోళ్లు బిచ్చెం ఎవ్వరిస్తరు? బిచ్చెం అడ్గితె నాకు ఇకారం అనిపిచ్చింది. అందికే బీరుడు నేను గల్సి ఈ పనినేర్సుకున్నం." అని యా దాపిరికం లేకుండజెప్పింది.

ఈమాట లింటున్న రాంరెడ్డికి ఎవరో తనతప్పు తన వాళ్లే ఏసి, ఎట్లసపరిచ్చుకుంటవో సూడు అని వారగండ్ల జూసి నట్లనిపించింది, దీంతోటి ఆపోరికి తనేందో ఋణపడ్డట్లు, ఆబరువు అంత తన నెత్తిన్నే

మోస్తున్న ట్లనిపిచ్చింది. అపును 'పెంటకుప్పలన్ని దుబ్బపంగ దుబ్బపంగ ఒక్కమంచిరాయన్న కండ్లపడక పోలదా? సేతులల్ల కెళ్ళిదప్పి మన ఓగుమాలినపని తోటి ఎన్ని ముత్యాలు దొళ్ళిపోయి పెంట అడ్గున జేర్నవో' అని అనుకుంట, ఆడున్న సిన్నా పెద్ద వొద్దంటున్న గూడ పెడచెవిన బెట్టి "నాగి, మళ్ల నేను పొట్టనిండఅన్నంబెడ్త. పైనిండ బట్ట లిస్త ఈ దొంగతనం గింగతనం మాని పనిజేస్తవ?" అని అడ్గిండు. "పనిగిని అటెంక జేస్త గని ముందు నాకు బువ్వపెట్టు. ఈ సింపు ఇడిస్తె కట్టుకోనికె మారుసింపు లేదు. నా కోబట్టయియ్యి. ఇంగో! మళ్ళ నన్ను దొంగనాగి గింగనాగి అంటె ఊకోను. ఎర్కేనా?" అన్నది. ఈ మాట ఇని రంగయ్య "అమ్మో మొండిఘటం! థూ అంటె బలా అని దొరల ముందల్నె గంటగొట్టినట్లు మాట్లాడుతుండది. దొమ్మరిసాని కుదురుగ గూసోని పని జేస్తాది? ఇదెక్కడ ఇముడ్తది మనింట్ల? తోడ్కెఊదీసి ఏళ్ళదన్నండి" అన్నడు. అవేం బట్టిచ్చుకోకుండ రాంరెడ్డి, "నాగి పో మోటబాయికాల్వల కాళ్ళు మొకం గడుక్కొని రా పో". అని ఇంట్లకు పోయి తన దో పాత దోతి దెచ్చి దాని చేతులల్ల ఇసిరిండు.

రాంరెడ్డి ఇంట్ల జేరి నెల్లాళ్ళు దిర్గినవో లేదో గని, నాగి చెంపలు కండవెట్టి గుంతలు పూడినవి. నిగ నిగ మనుకుంట పై వొంపులు జూపుతుండది. క్షణం క్షణం ఆ పిల్ల అన్నిదిక్కులకెల్లి ఎదుగు కుంట వొస్తుండది. తాను నాటిన ఇత్తు మొలకెత్తి ఆకు దొడ్గి ఈరాకు మీరుకు పడి రెమ్మపెట్టి ఇగురేసి మొగ్గ దొడ్గుతె, మురిసి నట్లు మురుస్తుండడు రాంరెడ్డి. ఆఖరికి తాను ఓడ్తదో గెలుస్తదో గని, చేసే యత్నం జేయంగ దైవయత్నం అన్నరు. ఈ పిల్లగుణంమారి మంచిదైతె. అది ఒక పనికిరాని గొడ్డుగ గాకుండ, భూమికి బరువుగ గాకుండ మణిషైతె ఎంత బాగుండు? తాను మొదలుపెట్టిన పని తాను సదువుకున్న

సదువు సార్థకం అయితుండెగదా! అని అనుకుంటుండె. ఇంగ కండ్ల ల్ల వొత్తేసుకోని చూసినట్లు నాగి సత్తకనిపెడ్తుండె.

నాగి ఆయింట్ల జేరిన యాళ్ళ బలమో రాంరెడ్డి మనుసులోసిమంచి బలమో పెట్టిపుట్టిన నాగి అదృష్టబలమో గని నాగి రాంగ రాంగ గుర్తు పట్టనట్లు బదులాయించింది. పోరి యా పని జేసినా సూడసొంపు. దాన్ని వోడిచ్చే టోళ్ళే లేరు. నడుంగట్టి వొడ్లు దంచిందంటె స్యావగల్ల మొగోడె ఎన్కకు ఒరుగాలె. ఇందాక అది ఆడివిల్లలల్ల లెక్కగాదు. అసలుకు మణుసు లల్లనే లెక్కగాదు. గసొంటి నాగి ఇప్పుడు గంపెడు తుప్పులు తెచ్చి వెట్టినట్లు నెత్తినిండ ఉంటె, దాని కత్తెటి కండ్ల నలుపు ఈ దిక్కు ఆదిక్కు సీకట్లు గప్పుతుంటె, సెవులకు వెట్టిన పూసలపోగులు ఇక్కడక్కడ ఊగుతుంటె, మళ్ళ మళ్ళ నడికట్టు ఇడ్సి మొకాన సెమట దుడ్సుకొని కొంగు జెక్కినప్పుడల్ల ఆదిక్కున మనసు సెదురని మొగోడే లేడంటె ఇచ్చింత్రం ఏం గాదు. గని పాపం నాగి ఇంగా ఎడ్డె గొడ్డె. యా మిటారిసెక్కులు దాని పొలిపెర్లనే లేవు. దాని మనుగడలోని ఒక్కొక్క నరంల, ఒక్కొక్క నెత్తుటి బొట్టుల రాంరెడ్డే నిండుకున్నడు. దాని బతుకంత ఆయనకే ఎత్తుకట్టు. ఆడూళ్ళ ఆ రూపుతోటి నాగికి కండ్లువడ్తున్న ఎంకటేశుడు అనుమాండ్లు రాంరెడ్డి. రాంరెడ్డీ ఆయన మాట మినహాయిస్తె నాగికి ఇంగో లోకమేలేదు. ఉన్నా దానికి వొద్దు. ఆ మంచిగుణాలకు ఆ పేరుంట దని పాపం దానికి దెల్వదు గని, పెద్ద పెద్ద పేర్లున్న ఆగుణాలన్ని దాన్ని జేరినవి.

ఊళ్ళ అందరికన్ను ఇప్పుడు నాగి మీదనె. పట్ల ? ఈపిట్టను గొట్టపోదామా? అని చూసె టోళ్ళె. ఒగనాడు పట్వారిపంతులొచ్చి "నాగమ్మ, ఓసారి ఇంటిదిక్కు రా రాదే?" అని విల్సిండు. "ఏం పనో పంతుళ్లు?" అని అడ్గితె నీళ్ళునమిలి "ఏంలేదు. పూటకు రొండు

రూపాలు. రొండుశేర్ల పోటుపెట్టినబియ్యం గొలుస్త. జెర ఆసరై పో."
అన్నడు. దాని కావోరి "అయ్య! పంతులు, దొంగనాగి దోసిళ్ళకొద్దికి
బుక్కుతది గని, దంచు తా దయ్యా? ఏం మొకం బెట్టుకోని పిలువొచ్చిన
వయ్యో! అంత కూడులేక మాడిసచ్చేదిన మే వొస్తె మా సిన్నదొర
పాదాలకాడ పడి ప్రాణంఇదుస్త గని ఈజీవి ఉండంగ ఈ కడ్పదాటను.
పో! పో! ఏంముద్దుగ అడ్గొచ్చినవ్. మర్శిగిట్ల మళ్ళ ఆమాట నాల్కైదాట
నిచ్చేవ్?" అని ముక్కుమొకం జూడకుండ దులిపి ఇడ్సిపెట్టింది.

రాంరెడ్డిఇంట్ల పని యావత్తు జూసుకునేది ఇల్లంత గిర్కతీర్గ దిర్గుకుంట
కావలికుక్కతీరు కాపాడేది. తండ్రీకొడుకులు యా పనివడి పిల్సిన
కో అంటె ఓ అన్నట్లు అందువాట్ల ఉండి అన్నీ కైగ తీర్చిదిద్దేది. ఇదంత
జూసి చంద్రలోకంనుండి భూమినిజూసినట్లు సంబురాన పొంగుతడు
రాంరెడ్డి. పెద్దపటేలు గూడ నాగి అంటె ప్రాణంబోగొట్టుకుంటున్నడు.
దగ్గెరదగ్గెరఅరువై వోపడిలవడ్డ పటేలుగూడ తనలోపలపిడ్సగట్టుకపోయిన
తీపి నంత వొల్కవోసుకుంట "అమ్మా! నాగలూ! తిన్నావే?"
అని అడుగుతుంటె, కొడుక్కు తనఇంట్ల ఉన్న అందరి మనుసులు తరువంగ
తరువంగ అచ్చమైనఎన్నముద్దోలె ఈ మమకారం బుట్టుకొచ్చిందే మె
అని అనుకుంట సంతోషంతోటి ఉట్టిఊగినట్లు ఊగుతుండె.

అప్పు డప్పుదే ముసి ముసి సీకట్లు వడుతున్నవి. కంచెలకువోయిన
ఆవులు నిండినపొదుగుల్తోటి బిడ్డలకు ఎప్ప దెప్పుడు దారయిత్తమా అని
అంబా, అంబా అనుకుంటవొస్తుండవి. ఈసారి మెదకు దగ్గ గింజరాలింది.
తెచ్చిన బండ్లు జాలక పాయె నని పంచు అల్ల నింపి, మిగిల్నగింజలు

ఇల్లు జేరుస్తుండరు. రాంరెడ్డి పద్దేసు కుంట గూసున్నడు. నాగి పాలదాయిల పిడ్కేసి ప్రమిదల ఆయిందం బోసి కచ్చేరిగూట్ల వెట్టి ఇంటెన్కకువోయి బర్తి మోసిన జోడెద్దులకు గాన్గవిండి పెడ్తుండది. కర్ణంపంతులు ఇంటిమణిషి ఈ దెక్కెళ్ళ ఆడిక్కె ఆదెక్కెళ్ళి ఈడిక్కె యాదో సూపెట్టుకొని తిర్గుతుండడు. యావో గుస గుసలు పిస పిసలు కొట్టం పక్కసందుల కెల్లి ఇనపడ్తుండవి. ఏందో గని ఈనడ్కె అంత అనుమానంగనే అనిపిచ్చింది నాగికి. ఎట్లైన గాని అని దాణబుట్ట ఆణ్ణే వారేసి పిల్లోలె మెల్లగవోయి మునిగాళ్ళమీద నిలవడి, సందులకు పారజూసింది. సందుసివర్ల కల్లం నుండిదప్పిచ్చిన బండి బర్తితోటి నిలవడ్డది. ఒక్కసారి నాగికండ్లు మెరుపుమెరిసినట్లైనవి. కొంగుపెద్దగగుంజి పిడిసుట్టుగట్టి, సప్రంలజెక్కిన సెర్లకోల గుంజి సేతుల వట్టుకోని బర్తిబండి కాడికి వోయి నిలవడి "ఎంకయ్య! బంకి సీకట్ల ఇక్కడ యాడికి మళ్ళిందయ్యో! అళ్ళియ్యి ఇంటిముందరికి. అమ్మో! రంగయ్యపంతులు! ధర్మదోనివి కడ్పుకుజాలక నా? తిన్నదిఅర్గక నా? గీ లేకిడిపని? కడ్పుకులేక రొండుకంకులు దింటె నాగి రొండుకంకు లేంది? రొండు ఊళ్ళు మింగ తదని తప్పేట గొడ్తివి గదా! ఇప్పుడు యాది గాలి? ఈ ఎంగిలికూటికి ఆశపడ్తి వయా? నీ విప్పుడు ఎన్నిఊళ్ళు మింగుత వనాలె? గుళ్ళె వుండి గుడిరాళ్ళుగుంజినట్లు. కొయ్యగాణివి దొరగుమాస్తవు ఉప్పుదిన్న గురుత్వం గూడ్క లేకుండ దొరకండ్లుగప్పి దొరసొమ్ము ఆ పాపిష్టికర్నివోణి ఇంటికి జేరేస్తావ్ అని ఈణ్ణుంది గదులు సూతం! ఎట్ల గదుల్తవో!" అని అంటుంటె ఈరంతు యిని రాంరెడ్డి పెద్దపటేలు అందరు ఆడిక్కవొచ్చింద్రు. చేతుల చెర్ణకోలవట్టుకోని నిలవడ్డ నాగి మహంకాళి లెండిక తీర్గ అనిపిచ్చింది.

ఇదిజూసి "గింజఉంటే ఉన్నవి పోతే పోయినయి. అదో పెద్దలెక్క గాదుగని, తన కష్టందక్కింది. తా నో నిండుప్రాణాన్ని నిలబెట్టిండు. రాలిపోయిన మణిపూసను మళ్ళ దారంల గుచ్చి దండనుగల్పిండు" అన్న పంబురాన "నాగీ!" అని రెండుచేతులు పట్టుకున్నడు రాంరెడ్డి. "దొరా!" అనుకుంట నాగి రాంరెడ్డి రెండుపాదాలకు అల్లుకపోయింది.